

СЁННЯ ВЯЛІКАЕ СВЯТА БЕЛАРУСКАГА НАРОДА—XIX ГАДАВІНА ВІЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ АД БЕЛАПОЛЬСКІХ АКУПАНТАЎ

Пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі і любімага правадыра таварыша Сталіна, пры брацкай дапамозе вялікага рускага народа працоўныя Совецкай Беларусі ператварылі сваю краіну ў квітнеючую індустрыяльна-калгасную ордэнаносную рэспубліку, у магутны фарпост СССР на яго заходніх граніцах.

Натхнёныя гістарычнымі рашэннямі XVIII з'езда ВКП(б), працоўныя Совецкай Беларусі разам з усімі народамі нашай вялікай соцыялістычнай радзімы смела і ўпэўнена ідуць уперад— да ззяючых вяршынь камунізму.

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ВЯЗДА

ОРГАН ЦК І МЕНСКАГА АБКМА КП(б)Б

№ 157 (6434) | 11 ліпеня 1939 г., аўторак | ЦЕНА 10 КАП.

ДЗЕВЯТНАЦЦАЦЬ ГОД

Робна 19 год назад працоўныя Беларусі назаўсёды вызваліліся з-пад іга белапольскіх акупантаў. Гэтую перамогу яны атрымалі пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна, пры брацкай дапамозе вялікага рускага народа, у выніку ажыццяўлення сталінскага стратэгічнага плана разгрому ворага. Беларускі народ бязмежна ўзыхіляў рускаму народу, які дапамог яму вызваліцца з-пад пашчынска-капіталістычнага ярма польскіх панюў.

Адзінаццаць месяцаў белапольскія акупанты — гэта перыяд кашмарных крываваўшчын, грабжаў і гвалтаванняў, забойстваў і пажараў. Агнём і мечам устанавілі інтэрвенты буржуазна-нацыяналістычны парадкі. Сарэднежыдовыя жахі ігнавалі блыжнёпых у параўнанні з тымі зверскімі расправамі над мірным насельніцтвам, якія прымяняліся польскімі бандамі.

«Ёсць многа спосабаў зганьбіць сябе: лаяць выбралі горшы», — так сказаў аб зверствах белапальскага буйнейшага пісьменніка і гуманіста Аляксей Максімавіч Горкі.

«Пылізаваны» варвары ўстанавілі невыносны напанынальны гнет у Беларусі, насілі гвалтаваць і гвалтаванняў, забойстваў і пажараў. Агнём і мечам устанавілі інтэрвенты буржуазна-нацыяналістычны парадкі. Сарэднежыдовыя жахі ігнавалі блыжнёпых у параўнанні з тымі зверскімі расправамі над мірным насельніцтвам, якія прымяняліся польскімі бандамі.

Беларусія напаныналісты, меншавікі, бундаўцы, эсэры і інш. контрэвалюцыйныя партыі, поўныя звар'янай пана-вісі да працоўных Беларусі і сарэжышкі ўлады, прадэвалі лепшыя сілы народа ў крывавае лапы акупантаў. Як верныя лакеі, контрэвалюцыйныя напаныналісты з вялікай стараннасцю дапамагалі сваім гаспадарам — польскім панам — аднаўляць памешчыцка-капіталістычнае іга на Беларусі. Беларускі народ закрываў ганьбай гіснуючую дзяржаву контрэвалюцыйных напаныналістаў, палітых зрадніцкіх разлімаў, агентаў фашызма. Працоўныя масы ніколі не забудуць нечужаных катаванняў, здзекаў, забойстваў, расстраляў сваіх сыноў і дачок у дні панавання інтэрвентаў.

Вечна будзе дзякаваць беларускі народ тама, кама ён абавязан сваім вызваленнем з-пад крывавага ярма. Ён абавязан таварышу Сталіну, які па заданню Леніна парыхтаваў разгром белапальскага. Пасля-нен партыі Цэнт. Організацыя непаарэна кіраваў барацьбой за вызваленне ад белапальскіх акупантаў і забеспячэнне перамогу. 11 ліпеня 1920 года геранічна Чырвоная Армія, якую паўсёсна насельніцтва сустракала з велізарнай радасцю, выгнала белапальска з Менска, назаўсёды ўстанавіўшы непераможны чырвоны сцяг у сталіцы Совецкай Беларусі.

Велізарную ролю ў разгроме ворага адыграла партызанская барацьба беларускага народа. Пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў увесь народ узяўся за сваявольны барацьбу супроць чужаземных захватчыкаў — за совецкую ўладу, за сваё напанынальнае вызваленне. Намала народных герояў загінула ў гэтай крывавай барацьбе. Намала чырвоных партызан, сапраўдных партызанскіх агентаў, паліцэйскіх агентаў і агентаў пракаатарараў, трымаў прэзэрванцыя агентаў польскай дэлегацыі тэму Ша-ранговіча. Свята захоўваюць працоўныя Беларусі памяць аб тых, хто храбра загінуў ад ружбеландантараў і іх пасобнікаў.

Прашлі 19 год. Працітаў іх не пра-падае харэмна. Пышным букетам квітнее Совецкая Беларусь у яркім і шчаслівым сузор'і 11 рэспубліканскіх рэспублік Совецкага Саюза. Ленінска-сталінская нацыянальная палітыка забеспячыла ёй нябачаны ў гісторыі росквіт соцыялістычнай гаспадаркі, культуры, рост добрабыту працоўных. Неназванымі сталі гарады і вёскі. На былых руінах і палілішчах, пакінутых белапальскамі як габельныя памятнікі аб сваім панаванні, з 9 год з сталінскіх пяніголак рукамі вызва-

ленага народа пабудаваны першакласныя совецкія прадпрыемствы, школы, тэатры, клубы, машына-трактарныя станцыі. На палях Совецкай Беларусі працуюць тысячы сталых коней, камбайнаў, аўтамашынаў.

У бясплоне адмышлі галеча, годах, лемра — вечныя спаларожнікі працоўных дараволіцкай Беларусі. Пад пабеданоснымі сцягамі партыі Леніна—Сталіна, пад жывіцельнымі праменьнямі Сталінскай Канстытуцыі працоўныя БССР у непарунай дружбе з усімі народамі Совецкага Саюза будуць ішчаслівае і радаснае жыццё.

За годы двух сталінскіх пяніголак у Совецкай Беларусі нанова створана машынабудавальная, хімічная, тэкстыльная, скуравая, дрэвапрацоўчая прамысловасць і сельскагаспадарчае машынабудавальніцтва. 356 новых прадпрыемстваў пабудаваны і ўведзены ў эксплуатацыю. У 1913 годзе прамысловасць, якая знаходзілася на тэрыторыі сучаснай Совецкай Беларусі, выпусціла прадукцыі на 89 мільянаў рублёў, а ўжо ў 1937 годзе было выпушчана на 2100 мільянаў рублёў. Які велізарны рост!

Усе гэтыя велізарныя перамогі дасягнуты ў жорсткай барацьбе з трапіска-буржарыніскамі і буржуазна-нацыяналістычнымі агентамі фашызма, якія прабавалі ірадаваць оптам і ў рэзіні нашую соцыялістычную радзіму, імкнуліся аднавіць капіталізм у нашай краіне.

XIX гадавіну вызвалення ад белапальскіх акупантаў беларускі народ сустракае ўзброены рашэннямі гістарычнага XVIII з'езда ВКП(б). Мудры даклад таварыша Сталіна і заперджаны на з'ездзе пянігодары план развіцця народнай гаспадаркі адраджаюць новыя гіганцкія перспектывы перад нашым народам, указваюць шляхі да поўнай перамогі камунізму. Гэта наптыяе кожнага працоўнага на новыя пошпкі, на далейшыя вытворчыя поспехі. Расце вытворчы ўздым мас, магутная хваля соцыялістычнага спаборніцтва імені Трэпай Сталінскай Пяніголки.

Совецкі народ з радасцю сустрае рашэнні майскага Пленума ЦК ВКП(б), бачачы ў іх адзіны шлях далейшага ўмацавання калгаснага ладу, развіцця прадукцыйных сіл сельскай гаспадаркі, росту калгаснага блага. Адыграваў Пленумам паставана ЦК ВКП(б) і СНК СССР «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгаснага ад разабарвання» з'яўляецца сведчаннем выключнага клопатаў партыі і ўрада аб калгасным сляянстве.

З года ў год расце і магне ордэнаносная Совецкая Беларусь. Як магутная пера-прыступная кропачка, вышчыя яна на заходнім рубяжы нашай радзімы. Беларускі народ, цэна агуртаваны вакол партыі большэвікоў і любімага правадыра таварыша Сталіна, разам з любімай Чырвонай Арміяй, разам з сляўмінымі пагранічнікамі ўмапоўвае магутнасць і недатыкальнасць сваявольных совецкіх граніц. Ён памятае ўказанні правадыра аб капіталістычным акружэнні і неабходнасці быць у мабілізацыйнай гадоўнасці.

Беларускі народ будзе ішчаслівае, светлае і радаснае жыццё, і ён поўны рымчы масі разграміць любога ворага, хто наспрабуе пераходзіць яму ў гэтыя.

Пад пабеданосным сцягам партыі Леніна—Сталіна, пры дапамозе ўсіх народаў краіны Совецкай і ў першую чаргу вялікага рускага народа працоўныя БССР ачыцілі свае зямлі ад чужаземных акупантаў, атрымалі сваю зяржаўнасць і пабудавалі соцыялізм. Пад гэтым жа сцягам, упэўнены ў поўнай перамозе, ідзе беларускі народ к камунізму.

ГАРАЧАЕ ПРЫВІТАННЕ ПРАЦОЎНЫМ ОРДЭНАНОСНАЙ БССР

Сёння — Вялікае народнае свята працоўных Совецкай Беларусі — магутнага фарпоста Вялікага Совецкага Саюза на заходніх рубяжах з капіталістычным светам. 19 год назад рабочыя і сяляне Беларусі пры брацкай дапамозе рускага народа, пад сляўміным кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна вызваліліся ад белапальскіх акупантаў. Гэта радаснае свята раздзяляюць з беларускім народам усе народы нашай соцыялістычнай радзімы.

Беларускі народ у цесным садружстве і аднанні з народамі Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік пабеданосна шэсцтвае да ззяючых вяршынь камунізму. Праз газету «Вязда» шля гарачае брацкае прывітанне працоўным ордэнаноснай БССР. Я рад, што мне вынада ішчасце прыняць удзел ва ўрачыстым з'яўленні ў сталіцы БССР і падзіліцца з працоўнымі аб выкананні мною і тав. Кокінамі адказнага задання любімага правадыра народаў таварыша Сталіна, большэвіцкай партыі, совецкай краіны — бязсаахатнага пераходу з Масквы праз Атлантычныя Акіяны ў Паўночную Амерыку.

Ад усюго сэрца жадаю новых поспехаў, новых перамог працоўным БССР у соцыялістычным будаўніцтве. Я ўпэўнен, што беларускі народ ні на мінуту не забудзе мудрыя ўказанні Вялікага Сталіна аб капіталістычным акружэнні, аб неабходнасці ішчытна ўмацаваць магутнасць і абаронязольнасць нашай радзімы. Бал вораг пасме напесці на сваявольныя граніцы нашай соцыялістычнай радзімы, у совецкага народа зноў ішчыцца даста ткова сіл і сродкаў, каб разграміць і знішчыць яго там, акуль ён павыцца.

МІХАІЛ ГАРДЗІЕНКА, штурман ссамалёта «Москва».

Сустрэча працоўных Менска з праслаўленым штурманам тав Гардзіенка

10 ліпеня ў Менск прыхаў праслаўлены штурман геранічнага аэплана ссамалёта «Москва», ордэнаносец Міхаіл Гардзіенка. Працоўныя сталіцы БССР пільна сустраілі горага саката совецкай авіяцыі.

Увечары ў напанышанкі летыга тэатра парка культуры і адпачынку імені Горкага тав. Гардзіенка сустраеся з рабочымі і інтэлігентнымі станкабудавальнічых заводзав імені Кірава і імені Варашылава. Прысутныя гарача віталі выдатнага штурмана.

Тав. Гардзіенка ад сваяго імені і імені камандзіра ссамалёта «Москва» тав. Кокі-

У СОЎНАРКОМЕ БССР І ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ

9 ліпеня г. г. Соўнарком БССР і ЦК КП(б) Беларусі прынялі паставану аб ходзе абмеру прсыязібных участкаў калгаснікаў, а таксама зямель аднаасобніцаў і іншых не членаў калгаснаў па Жабінскаму, Кіраўскаму, Бабруйскаму раёнам.

Праверкай устаноўлена, гарорыцца ў паставане СНК і ЦК КП(б)Б, што ў Жлобінскім, Кіраўскім, Бабруйскім і разе іншых раёнаў дапускаяцца скажэнні паставанам ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб арганізацыі абмеру прсыязібных участкаў калгаснікаў, а таксама зямель аднаасобніцаў і іншых не членаў калгаснаў.

У гэтых раёнах на раду сельсаведаў абмер прсыязібных участкаў праводзіцца камісія не ў поўным саставе, а асобнічымі членамі камісіі з прымаванымі да іх мершчыкамі. Ва многіх выпадках вылучаны мершчыкі не прыінструктыраваны, а месамі ішчы не былі вылучаны. У некаторых сельсаведах з-за няясноснагаў яўці старшыні камісіі, камісіі па абмеру разгарнулі работу з вялікім спазненнем.

Соўнарком БССР і ЦК КП(б)Б атначылі, што ў разе выпадкаў камісіі напавільна афармляюць акты абмеру. У актах не адзначаюцца даўжыня і шырыня прсыязібных участкаў, а ўказваюцца толькі плошча. Некаторыя камісіі робяць запіс рэзультатаў абмеру не ў акты ўстаноўленай формы, а на асобнай паперы, у рэзультате пры афармленні акта ёсць выпадкі дапушчэння рознага роду памылак.

Рад камісіі праводзіць абмер прсыязібных участкаў не дакладна вымернымі вымяральнымі прыладамі. Напярочна пера-ракаладзіна двухмернаўкі, якой робіцца абмер, не замандавана, у рэзультате чаго да-пускаяцца напавільны абмер прсыязібных зямель. У многіх месцах у гаспадарак, соленых з блых участкаў хутарскога землекарэстанія ў калгаснаў паселішчы, у акты абмеру заносіцца старыя сцязібы.

Усе гэтыя скажэнні ўказаніяў Соўнаркома СССР і ЦК ВКП(б) аб арганізацыі абмеру прсыязібных участкаў калгаснікаў, а таксама зямель аднаасобніцаў і іншых не членаў калгаснаў ў паставане Соўнаркома БССР і ЦК КП(б)Б, з'яўляюцца вынікам таго, што некаторыя раёныя савецкія і партыйныя арганізацыі, сельсаведаў, праўленні калгаснаў неаданалі ўсёй палітычнай важнасці арганізацыі і правядзення абмеру прсыязібных участкаў і лічаць гэтую справу ў пэўнай

ЛЕКЦЫЯ ТАВ. ГАРДЗІЕНКА

11 ліпеня, у 8 гадзін вечара, у вялікай зале Дома партактыва адбулася лекцыя тав. Гардзіенка М. Х. для партактыва горада на тэму «Беспасадачны пералёт Маскыз — ЗША».

АДЗЕЛ ПРАПАГАНДЫ І АГІТАЦЫІ МЕНГАРНОМА КП(б)Б.

12 ліпеня, у Задзельным тэатры паэтка імені Горкага адбулася агульнагарадскі вечар працоўных і ваеннаслужачых гарні зона, павячаны XIX гадавіне вызвалення БССР ад белапальскаў. Пачатак у 7 гадзін вечара. Замрпаніцына білеты ў райкомах КП(б)Б.

МЕНСКІ ГАРНОМ КП(б)Б.

АБ ЧЛЕНАХ І КАНДЫДАТАХ ПАРТЫІ, ЯКІЯ З'ЯЎЛЯЮЦА ЧЛЕНАМІ ВЛКСМ

Паставана ЦК ВКП(б)

- 1. У адпаведнасці з § 64 статута ВКП(б) абавязалі абкомы, крайкомы, ЦК комартаў саваных рэспублік закончыць да 1 жніўня 1939 года зняцце з уочта ў комсомольскіх арганізацыях усіх членаў і кандыдатаў партыі, якія не займаюць кіруючых пастаў у комсомольскіх арганізацыях.
2. Лічыць, што да работнікаў, займаючых кіруючыя пасты ў комсомольскіх арганізацыях, адносяцца: члены камітэтаў прывітных арганізацый ВЛКСМ, групоры і члены пашаных бюро ВЛКСМ, члены райкомаў, гаркомаў, аэркукомаў, абкомаў, крайкомаў і ЦК ЛКСМ саваных рэспублік, загалічкі аддзелаў і інструктары камітэтаў ВЛКСМ, піонерважытыя і помпаліты на комсомолу.
3. Персанальныя спіскі членаў і кандыдатаў партыі, якія, у адпаведнасці з § 64 статута ВКП(б) астаюцца членамі ВЛКСМ, павіны быць разгледжаны і акасіі зашвержаны райкомам, гаркомамі ВКП(б) на прадстаўленню райкомаў, гаркомаў ВЛКСМ.
4. Члены ВЛКСМ, якія ўноў прымаюць на райкомам, гаркомамі ВКП(б) у члены або кандыдаты партыі і не займаюць у комсомольскіх арганізацыях кіруючых пастаў, павіны знімацца райкомам, гар-

ПАВЯЛІЧЫМ ПАГАЛОЎЕ ЖЫВЁЛЫ, ПАДНІМЕМ ЯЕ ПРАДУКТЫЎНАСЦЬ

З пачуццём вялікага заававальнення сустраілі калгаснікі паставану партыі і ўрада аб мэрпрыемствах на развіццё грамадскай жыгаладоўлі ў калгаснах. Яна мабілізуе ўсіх партыйных і непартыйных работнікаў па паспяховае выкананне задання, паставленага XVIII з'ездам ВКП(б) — поўнацэннае вырашэнне праблему жыгаладоўлі ў нашай краіне.

Наш калгас мае велізарныя поспехі ў паліне жыгаладоўлі. Апача конегадоўчыя фермы, на якой вырошчваюцца племянныя коні, ёсць малочна-тварыная ферма ў 460 гадоў і агнагодоўча — ў 215 гадоў. У мінулым годзе толькі МТФ дала калгасу каля 40 тысяч рублёў даходу. Але гэта не прадае. У нас ёсць

З НОВЫМІ ПОСПЕХАМІ

Калектыв барыскаўскай запалкавай фабрыкі імені Кірава сустракае XIX гадавіну вызвалення Беларусі ад белапальскаў са значным вытворчым поспехамі. З 3 ліпеня ў дзень распе прадукцыйнасць поны рабочых саамак-пачыналага паза. Стаханавы-сэргіаў тоўстай ленты тт. Вінтоўскі і Месерман сістэматычна выконваюць свае нормы на 120—125 проц. На 2—2,5 нормы выпрацоўвае працічкі запалкавай саамак тав. Голубеў. Значна перавыконваюць нормы стаханавы тт. Канахавіч, Шпунт, Старажалеў і інш. СЕГАЛЧЫН.

ТАК ЗАВАЯВАНА ВИЗВАЛЕННЕ

Біль годзі, які ніколі не спіраюцца з народнай памяці. Такім тогам для беларускага народа з'яўляецца тысяча дзевяцісот дзевяцідзесяты.

Сталі літвенскія лні. У гэты летні час звычайна лясныя густы на полі, на бярэзача сокаў ярына, сінее жытце лян і сямліны з назедай чэкае багатага ўраджаю. Але тым летам назедаці пустазелам палі на Беларусі. Беларускае акупантаў адзначаны месца талпалі іх салданскімі ботамі. Даміліся нападзіць сіяленскі вёсак, тагаралі рабочы ўскраіны гарадоў, Польскія паны ў звычайнай панаванні на рэвалюцыйны крывавы дасправу над працоўнымі захоплені краіны.

Па закліку большавіцкай партыі ў лясны ішлі рабочыя і сялян, зольныя пачыналі зброю. Унікалі чырвоныя партызанскія атрады. Слаба ўзброеныя, але нахвненны палымічым гневамі да ворага, яны з небылым героізмам напаслі яму адчувальны ўдары. У той раённай барацьбе гінулі лепшыя сыны народа.

Працоўныя Беларусі з назедай назіралі на ўсход. Адуць ішла вызваленне. Маладая Чырвоная Армія набірала сілу, каб знішчыць ударам абрушчыцца на акупантаў. У Чырвонай арміі бачыў беларускі народ звычайна ад панскага яра, ад паронаў і ззекаў.

2-га ліпеня вышла «Правда» з заклікаючым анішчана: «Чырвоная армія атакуе войскі польскіх паноў на 250 кілометраў ад Кіева. Але шлях не складае зброі і ўсё пачынае ўдар. Рабочыя! Сялянне! Рытце яшчэ аддаць чырвоным байцам!»

У той жа дзень Рэвалюцыйны Заходняга фронту аддаў загад за № 61423. «На абарону Савецкай Украіны... пачаўся пераход, сабраліся байцы з Украіны, паліца, захадка, поўначка. Жалезная паліца, ліхая коніца, грозная артылерыя і стрыманай лівняй павіны змесці больш нечыісьці». Праз два дні 15-я і 3-я чырвоныя арміі рашучай атакі выблі беларускай і іх пазіцыі. Пачалася агучнае наступленне Чырвонай арміі.

3 паўночнага ўсхода на Барысаў—Менск наступала 16-я армія. Яе часці на дзевяці 8 ліпеня перайшлі раку Вярэзіну і, захапіўшы Барысаў, хутка развілі поспех. Пачуўшы пра наступленне Чырвонай арміі, яшчэ больш умацнілі баюваць дзейнасць чырвоныя партызаны. Старадарожскі, Азарыцкі, Лужанскі, Рудзінскі і дзевяці іншых партызанскіх атрадаў накіравалі сябе наўсходу ў лясны. Яны рабілі смелыя напады на беларускіх тыл, пуская пад аблогу вёскі і мястэчкі, разбуралі чыгуначныя масты, гарады, да апошняй кроплі крыві адстаўвалі вёскі ад нападу. Партыя Леніна—Сталіна кіравала імі.

У разбуранні Беларусі акупантаў дапамагала Беларуска рада—прадэкае зборніца зраднакаў і авангустыяў. Яна была марыяцкай—прэдэкам акупанцкіх улад. Чаго варты хвацьбы яе адносіны да пачаткова Менскай арггрупы, які былі прызначаны беларускамі. Пысыма да яго рада пачыналі не іншакі як словамі: «яна-вельможны пане начальнік». Спробы спе-

куліраваць нацыянальнымі пачуццямі народа праваліліся. Народ не веруў разе, бо ведаў, што яна прадада яго інтарэсы.

Да апошняга дня панавання беларускай беларускі нацыяналісты апушывалі жыхароў Менска. У сваіх брудных іскрачых яны ўстаўлялі мінулы непераможнасць польскай зброі. Аднак, на рабочых ускраінах ужо ведалі пра рух чырвоных войск. Не глядзячы на люты тэрор, большавікі-напольшчыкі выпуская лістоўкі. Працоўныя гарады з несправілісцю чакалі даўно жаданага дня вызвалення. Фронт набліжаўся з кожным днём.

Глыбокімі акупаці і павушчнем калогача зрота акружылі беларускі Менск з усходу і поўначы. Але на настрою саіх акупантаў можна было судзіць, што нічым пачынае стрымаль імігнара духу чырвоных часцей. У гарадзе пачыналі прагмом і грабжы. Банты азвычайна жахараў і дэгінераў разбіралі магазіны, выносілі ўсё з кватэр, раззімвалі жыхароў. Успыхнулі першыя пажары на Бабруйскай, Каломенскай і Серпухоўскай вуліцах.

Познім вечарам 10 ліпеня да Менска даязджала магутнае вогневуе гарматных страляў. Ваі ішлі недалёка ад горада. Талы акупантаў яшчэ больш умацнілі жудасную дасправу над горадам і яго жыхароў. Густое зарава ўстада над ускраінамі. Па асветленых вобласкім вуглянах праказвалі абловы на захад. 3 імі на грубавыя накіроўвалася набранныя маісма. Неўзабаве за горадам стала чутна куліметна і ружэйная страляба. Гэта ўспела яшчэ большую панику ў рады ўсіх-калячых.

Пад раніцу чырвоныя часці вылі бой ужо зусім каля Менска. Два палкі 17-й лівяніі атакавалі Сялянскі. Усё было і больш праяжджала праз горад раненых дэгінераў. Побач з імі ў бестаракі адступалі разбітыя і страляныя часці акупантаў. Адступленне ператварылася ў імігнара пачынае бегства, калі саманца чырвоных разведчыкаў павісялі ў 11 гадзін рапна на вуліцах горада. Ужарычы рэшткі разгромленых беларускіх войск у ачагі і бясцільнай злобе знішчалі ўсё на сваім шляху.

У 14 гадзін 30 мінут 11 ліпеня Чырвоная Армія канчаткова ачысціла Менск ад беларускаў. Наступрач ёй з нечыкавай радасцю і ўдзячнасцю вышла з палатаў і ўпалеўшых дамоў працоўнае насельніцтва.

Менск, як і ўся краіна, перанесла люты акупацыйны прадастаўляў сабою ракі. Іжкія слэды разбурання ляжалі ўсюды: калі дым уставаў над палічымі, злілі разбітыя вітрыны і вокнамі дамы, абломкі сцен выліся па вуліцах. Усё, што маглі захапіць з сабой, беларускія вывезлі з горада. 3 прыходам чырвоных часцей адразу пачаў устанаўлівацца парадка, аднаўляцца горад, а разам з ім і ўся краіна.

Так прышло вызваленне. У мінулым астагало справяднае рабства і бяспраўе беларускага народа. Над краінай ярка запалымеў чырвоны сцяг Совету.

Тар. ХАДКЕВІЧ.

НА МЕСЦЫ ГІСТАРЫЧНАЙ БІТВЫ

ПРАПОЙСК (БЕЛТА). На невялікім, поўні вёскі Леоні, Рэвалюцкага сельсаведа, Прапойскага раёна, 28 верасня 1708 года адбылася вялікая бітва рускіх войск са шведамі. У гэты бітвы геранічны рускі народ атрымаў баючучую перамогу над інтэрвентамі. На пабудаваным тут помніку ў гэты храбрості паўшых у баі за сваю радзіму захаўся надпіс:

«Прэбольшой беспашанай бой был и даже пехота палазами рубилася».

«В память сражения при Леоні — матери Полтавской победы».

На гэтым гістарычным месцы, дзе 230

год назад у барацьбе з чужаземнымі заважчыкамі слаўныя рускія войскі даязджалі адстойвалі незалежнасць сваёй краіны, — 8 ліпеня адбылася ваенна-гвардыяцкая ігра калгаснікаў-асовавіхаўцаў сельскагаспадарчых арцелей імені Леніна (былая вёска Леонія) і імені Чапаева, з прымяненнем стамкавых і ручных кулямэтаў.

Ігра паказала добрую ваенную падрыхтоўку асовавіхаўцаў, іх гатоўнасць няшчадна граміць ворага, беззаветна абароняць сваю сацыялістычную радзіму.

Ігра занята Менскай студый кінаапарату.

Эдзі АГНЯЦВЕТ.

ПЕРШЫ ЎСПАМІН

(Да дня вызвалення Беларусі ад беларускаў).

Мі мне забыць завулак той.
Дзе каён стаў азын.
Дзе парадзіўся ранішай
Мой першы ўспамін?

Было ў той час дзівоным мне:
Як лётаў жуці.
Як расніталі па вясне
Кіяновыя лісткі.

Мы спежыкі бегалі прамой.
Пыла здалёк рака.
І крывуці друк высёлы мой
Спадохана:

— Рука!

Ен пазіраў на пыльны шлях.
Яна ляжала там
Без чалавека.
Першы страх
Глядзёў у вочы нам.

Я добра помню мазалі
Шурпатыя на ёй.
Мой друг, мы селі на зямлі
І плакалі з табой.

А жаўранкі і ў гэты дзень
Спявалі над ракой.
Гуляў і зяў жыць памеж
Над сіспістай рукой.

Мы-б там сізлелі доўгі час
Але праз пыльны шлях
Страдой прачкалі паў пас
Армейцы на калях.

На шмамах — згодчак святло.
Азын саскочыў к нам.
На руку глядзёў —
І ў сядло.

— Апошнім мы панам!
Ліпень, 1939.

БЮДЖЭТ ВОБЛАСЦІ

Днямі арганітат прэзідыума Вярхоўнага Совету БССР па Менскай вобласці запародзіў бюджэт на 1939 год. 210 мільянаў рублёў — такі бюджэт вобласці. Ён ярка адлюстроўвае клопаты партыі і ўрада ад дзейных уздым народнай гаспадаркі, ад паліцікі культуры-бывагара абслугоўвання працоўных.

155 мільянаў рублёў або 73,8 проц. усё расходиў ідуць на сацыяльна-культурныя мерапрыемствы.

Вобласць абараніла новымі культурнымі і лабачымі ўстановамі, жылымі дамамі, ляснямі і т. д. Асігнаваны срэды на сканчэнне будаўніцтва 10 школ у гарадах і 20 школ у вёсках. Да пачатку года ў вучэбнага года ў школах адраваўся 823 новых класы, у тым ліку 149 — 8—10 класаў. Калгасная вёска атрымае 35 новых разліжных дамоў, 35 акумулятарна-фельчарскіх пунктаў. Большасць ложкаў у большых павільячэвца на 154.

У гэтым годзе па вобласці павіна быць закончана будаўніцтва 7 раённых дамоў сакультуры — у Старых Дарогах, Пешчанінах, Старобіне і інш., 7 дзіцячых садоў, 6 лясняў, у тым ліку лясні № 6 і 7 у Менску, трох дамоў Совету, гаспаініц, 20 жылых дамоў ад 4 да 12 кватэр вожны. У раённым цэнтры Узда ў гэтым годзе ўступіць у эксплуатацыю новая электрастанцыя.

6 мільянаў рублёў расхадзана на машынае вуліц, паліацёны электрычныя асветляльні, на азеяныя, на паліацёны вадаснабжэння і інш. мерапрыемствы па дабрабыту гарадоў і раённых цэнтрав. На рамонт жыллага фонда выдзелена каля 6 мільянаў рублёў.

У СЛАВУ РАДЗІМЫ

Сацыялістычнае спаборніцтва імені Трэйля Сталінаўскай Пятігодкі, якім ахоплены амаль усе рабочыя лодубршскай паліацёнай фабрыкі «Герой працы», дала выдатныя вынікі. Зямналіцкую дату — XIX гадыны вызвалення Беларусі ад беларускіх акупантаў рабочы калектыў фабрыкі сустрэлае выкананнем 6-месячнага плана. Рабочыя-стаханавцы, інжынерна-тэхнічныя работнікі прэзюне дабіваюцца новых поспехаў на розных участках вытворчасці.

Калектыў праца выспажыва 6-месячнае заданне выканаў на 143 процанты. Асабліва добра працуе сартыроўшчыца Праксодзі Памішкіна, якая выконвае норму на 260 проц. Стаханавка Екапанава Лыскавая дае 187 процанты нормы.

Прыклады стаханавскай работы паказваюць калектывы паліацёнай і шыткавага цэху. Іван выпуску паперы за паўгадзю перавыканан на 35 топ, на ардынаў палюдозе план выканан на 101,4 процанта. Дадзена звыш плана 2400 тысяч штук вучэбскіх шыткаў. Па высявальных шыткаў план перавыканан на 14 процанты. Работніцы-стаханавкі: спывальшчыца Агафія Журбякова, гульшчыца Наталія Арахава, сартыроўшчыца Марыя Бурава і іншыя сустрэкаюць свята выкананнем сваіх норм на 155—188 проц.

Святкуючы XIX гадыны выгнання беларускіх банд з нашай роднай беларускай зямлі, рабочыя і работніцы фабрыкі абяцваюць яшчэ шырэй разгарнуць сацыялістычнае спаборніцтва і лабіцца рапуцтва паўшчэння акацыі выпускаемай прадукцыі.

Л. І. БРУШТАЙН,
Т. Т. ПАРХОМЕНКА.

Спайнеры Н-скай часці БАВА тт. П. С. Чарышкін і камандзір аддзялення І. А. Шугоў. Фото Я. Салавейчыка.

ГЭТЫХ ДЗЁН НЕ ЗГАСНЕ СЛАВА

«Павінен быць лозунг—усё для вайны. Без гэтага мы не справімся з польскай шляхтай і буржуазіяй...» (Ленін).

— Усё для вайны.— заклікала працоўныя вуснамі Леніна партыя большавікоў у часы трэцяга паходу Антанты супроць ма- (Ленін).

Гэты заклік партыі знайшоў гарачы роліку у сардах рабочага класа і працоўнага сялянства. З усіх канцоў краіны—з Петраграда, Масквы, Саратава і іншых гарадоў—са зброй у руках, на чале з камуністамі ішлі чырвонаярмейскія атрады з рабочых і сялян на захадны фронт. На барацьбу за вызваленне беларускага народа ад беларускіх акупантаў былі сканцэнтраваны галоўнейшыя сілы Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі. У гэты рашучы момант на Заходні фронт прыбыў таварыш Сталін. Ён распараваў геніяльны план разгрому беларускіх шляхтай і сам непасрэдна кіраваў баявымі аперцыямі.

У перных чыслах ліпеня Чырвоная Армія перайшла ў рашучае наступленне на беларускаў. У яе рыхлах ішла азеяная легендарнай славай у баях супроць Калчакі і іншай белгвардзейшчыны 27-я Омская дывізія.

Пры пераходзе ў наступленне Чырвонай Арміі прастагала складаная задача—фарсіраваць раку Вярэзіну. У асаблівым загроўненні аказалася 27-я дывізія. Яна займала зыходнае палажэнне на значнай адлегласці ад левага берага Вярэзіны. Паступы да ракі былі забалочаныя, з мноства азёр. Супроць 27-й на асабліва выдатным, з пункту погляду ваеннай тактыкі, узгорку правага берага ракі ў мястэчку Свіслач размешчана была 15-я польская дывізія.

Але гэта пераважнае становішча ворага не выратавала яго.

Разумна прыдуманы маневр выграшлі поспех. Часці 27-й Омскай пад начным пакрымам непрыкметна пайшлі да Вярэзіны, фарсіраваў яе і імігнара кінуліся ў атаку. Магутнае чырвонаярмейскае «ура» суправалілася смяротнымі шыткавымі ўдарамі. Захвачаныя зняпачку, беларускія ў паницы кінуліся наўцёкі, пакадачы на-

— Хто то ест? — Ахдзаво! — Большавікі. — Кідай зброю, — зноў крычэць ён. Не паспее пан паручыць паварнуць каля, як быў разам з вестамі забіт меткім партызанскім выстралам.

Рагтам з'явіліся ланцугі польскай пяхоты, зарукацілі кулямёты. Трымацца больш неглыба было. Адрываў атрад у лес у напрамку вёскі Сіманавічы — Старыя Дарогі, трымаючыся шляхоў адступлення. Старыкі, якія ведаюць тут кожную сцежачку, суправаліваюць нас.

Адшпуючы каля кілометра, мы ўбачылі вялікі пажар. Гэта беларускія запалілі вёску Осава і распраўляліся з мірным насельніцтвам. Яны паліацёвалі хаты, шыткамі кідалі ў агонь і калодзежы дзяпелі з старыкоў.

Пераходзім раку Піч. За поўкілометра відаль агні — гэта польскія банды зніліся на прывал. Неабходна было незаўважана зблізіцца з партызанамі і раптоўна агнём знішчыць яго. Наблізіўшыся метраў на 200—250, палаю каманду: — Агонь!

Праціўнік быў разгромлен. Нам дасталося многа трафеяў.

Праз 5—6 гадзін адбылася сутрэчка партызан з часціямі Чырвонай Арміі. Наш атрад уліўся ў рады рэгулярнай Чырвонай Арміі і праславаў беларускаў да Варшавы.

А. М. РАБЦЭВІЧ,

б. командзір партызанскага атрада, орданансёр, Віраўскі раён.

ЯК МЫ БІЛІ БЕЛАПОЛЬСКІХ БАНДЫТАЎ

(Успаміны)

У ліпені 1920 года наша 16 армія рашучым ударам фарсіравала раку Вярэзіну і, разграміўшы перадавыя пазіцыі беларускіх бандытаў, стала праследваць адступаючага праціўніка ў напрамку на Свіслач.

Перада мною, камандзірам партызанскага атрада, стала баявая задача — замацаваць часці адступаючага праціўніка на галоўных шляхах яго адступлення.

У атрадзе ка дню рашучых баёў налічваліся 132 чалавекі. Прыняўшы баявы парадка, мы рушылі на азын з галоўных шляхоў адступлення беларускаў, у вёску Осава, Бабруйскага раёна.

З групай з дванаці баішоў я адрываўся ў разведку. Размясціўшыся ля краю леса, каля хутара Шаблінскага, мы ўбачылі эскадрон польскай кавалерыі.

— Добра, — гавару байцам. — З эскадронам мы справімся, але треба мець на ўвазе, што за ім ідуць вялікія сілы беларускіх войск.

Да гэта, каб не быць разбітымі, мы робім хуткі незаўважаны для праціўніка маневр: пераходзім у густое жытце, якое прылягала пачыльна к цёмнаму лесу. Польскі эскадрон наблізіўся да нас на 200 метраў.

Падаю каманду: — Баталія, пні!

Затям было забіта 18 коннікаў. Палкоўнік каманда была дана на польскай мове, праціўнік не разумеў у чым справа. Камандзір эскадрона, адрывіны кавалерыя ў прыкрысці, выязджае на месца бою. На ніке развіваецца белы сцяг з аднагаловам ардом. Спыніўшыся, ён крычыць на польску:

полі бою гарматы, кулямёты, вінтоўкі і мноства забітых і раненых. Больш 3.000 чалавек было захоплены ў палон. З тако часу 15-я польская дывізія перастала існаваць, як баявая адына.

Нахвненны перамогай палкі 27-й з поспехам развівалі далейшае наступленне, хутка набліжаючыся да Менска.

Беларускія напружвалі ўсе сілы, каб утрымаць стаціну Беларусі. Усе іх дзеньшы сілы сканцэнтраваны былі на подступах к гораду.

Над градам варажых куляў і артылерыйскай кананады ішлі ў адступленне мужныя чырвоныя байцы. Ніякая сіла не магла стрымані іх баявога парыву, іх імкненны хутчэй разграміць беларускую зграю.

На подступах к Менску часці 27-й дывізіі прарвалі фронт беларускаў, уварваліся ў горад, няшчадна знішчаючы беларускіх акупантаў. К 14 гадзінам 30 мінут 11 ліпеня Менск быў поўнасьцю ачышчаны ад ворага і над стацінай Беларусі гора зноў ўзвіўся чырвоны сцяг...

З тако часу мінула дзевятнаццаць год. Жывуць і сёння ахоўваюцца слаўныя баявыя градыны 27-й Омскай. На іх выхавалася маладыя байцы, камандзіры і паліацёна работнікі. У настаннай кінуць работе, з уадыскай савецкім патрыятам энергіяй і ўпорствам байцы, камандзіры і паліацёна работнікі адукаваліся высокай ваеннай тэхнікай, аваснавальваюць баюваць вывучку і «...если вспыхнет Сражений пламя, Взойдется снова Алое знамя. И снова, грудью Врагов сметая, Поидет на битву Давидать сельмья».

(З баявой песні 27-й дывізіі).

На бітву пойдзе баявы авангард вялікага савецкага народа, яго магутная нескрушымая Чырвоная Армія, выштанаваная і загартаваная непераможнай партыяй Леніна—Сталіна.

У баях, калі іх нам навучылі паліацёна-шчыкі вайны, Чырвоная Армія разгроміць і развее ў прах лобга ворага.

Я. АНТОНАУ, І. ВІШНЯКОУ.

СОВЕТСКАЯ БЕЛАРУСЬ—МАГУТНЫ ФАРПОСТ СССР НА ЗАХОДНЯЙ ГРАНИЦЫ

Дзевятнаццаць год назад геранічная Чырвоная Армія канчаткова выгнала беларускіх акупантаў з прэзэлаў Савецкай Беларусі.

11 ліпеня працоўныя Савецкай Беларусі і штгодо адзначаюць як вялікае ўсенароднае свята.

Даровольчымі мінулае беларускага народа—гэта шлях цяжкіх выпрабаванняў і лішэнняў. Знесіаючая работа на паноў, фабрыкантаў, кулакцоў, беззямельні, галоднае існаванне, бесправасудная цемра, бескультура, амаль пагалоўная нечыісьці, масае выміранне ад пастаянных эпідэмічных хвароб, пачуваннае сваволье і дзікія азыкі польскіх паноў і парскіх сатрапаў, двайны гнёт—сацыяльны і нацыянальны—такі былі лёс працоўных Беларусі.

Новыя япшчэці і разароны прынесла імперыялістычная вайна. Адной з самых чорных старонак у гісторыі Беларусі з'яўляецца нямецкая і польская акупацыя ў першы 1918—1920 г.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя назаўсёды вызвала беларускі народ ад жорсткай капіталістычнай эксплуатацыі і нацыянальнага гнёту. Партыя большавікоў, вядліка Ленін і Сталін калі беларускаму народу сваю дзяржаўнасць, стварылі Беларуска-Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку.

Маладой, яшчэ не ўмацаваўшаея савецкай рэспубліцы прастагала рэд выпрабаванняў. Зіранікі рабочага класа, погляды ідуны Троцкі, Бухарын і іншыя заклікалі ворагі народа адкрылі фронт намішным полчшыцам, якія акупіравалі Беларусь, ператварыўшы яе ў сваю калонію. Але беларускі народ, кіруючы партыяй Леніна—Сталіна, пры дапамозе геранічнай Чырвонай Арміі, разграміў акупантаў, выгнаў іх за межы нашай радзімы.

За германскай паследавала беларуская акупацыя. Заняцце тэрыторыі БССР вялікім суправалілася лізімі насіламі і ззекамі над працоўнымі. У сіяіны адбіраў апошнюю карову, апошні кавалек

хлеба, а прававаўшых супраціўляцца расстралявалі на месцы. Значная частка беларускіх вёсак была разгромлена і разарана. Па паноўшых даных, толькі па Барысаўскаму, Вабруйскаму і Ігуменскаму паветах беларускіх выразаў 16.540 мужчын, жаціны і дзяцей, каля 25 тыс. лясной астаіся сіротамі. Польскія кляў і пачмычні марылі аднавіць страчаныя ў рэвалюцыю Кастрычніцкай рэвалюцыі правы на зямлі і мясткі.

Вывільчона ганебную і зраджыцкую ролю адгравалі буржуазныя напцяналісты—кіраўнікі так званай «Беларускай сацыялістычнай грамады». Буна, сінізатаў і ішчых контррэвалюцыйных арганаізацый, якія знаходзіліся на службе ў германскага і польскага генеральных штабаў. Яны марылі аб стварэнні «незалежнай» Беларусі пад аяекай германскіх і польскіх капіталістаў. Яны ганілавалі радзімай, прадвалялі інтарэсы беларускага народа, дапамагалі Штудэскаму прыняццю працоўных Беларусі, выдалілі польскіх дэфезіве рэвалюцыяна настроенных рабочых і сялян. Яны фарміравалі кулакка-нацыяналістычныя атрады для барацьбы з савецкай уладаю.

Беларускі народ ніколі не забудзе каму ён абавязан сваім вызваленнем ад беларускіх акупантаў. Гэні чалавецтва, вядліка стратэгі пралетарскай рэвалюцыі Ленін і Сталін арганізавалі разгром інтэрвентаў, нахвненна беларускі народ на барацьбу за сваю свавольу, за ачыненне сваёй роднай зямлі ад польскіх паноў і ад іх полчшычымі—беларускіх нацыяналістаў-фашыстаў. Ленін і Сталін выштанавалі і загартавалі камуністычную партыю большавікоў Беларусі, якая ў рашучыя пе-

рыяд барацьбы за ўладу Совету ўзначальвалася такімі стойкімі большавікамі, як Міхалі Васілевіч Фрунзе, Дазар Майсеевіч Кагановіч і Серго Орджанікідзе.

Геранічная Чырвоная Армія, кіруюмая партыяй Леніна—Сталіна, разграміла беларускіх інтэрвентаў, назаўсёды выгнала іх з Беларусі.

Дзякуючы правільнаму прывядзенню ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, пры дапамозе вялікага брацкага рускага народа Беларусі—у мінулым забіта, адстагала, некультурная, прыгнечаная палкація перскай Расіі—ператварылася ў вядлікую арганізаваную сацыялістычную рэспубліку; у роўную сіору роўных аддзячэнняў рэспублікі Вялікага Савецкага Саюза.

У рэзультате паспяховага выканання двух сталінскіх пяцігодкаў, Беларуска ССР ператварылася ў рэспубліку з перадавой сацыялістычнай прамысловасцю і высокаразвітай механізаванай сельскай гаспадаркай.

Удзельная вага прадукцыі прамысловасці ў народнай гаспадарцы Беларусі складала 73 проц. Калі ў 1913 годзе ўся прадукцыя прамысловасці даровольчыннай Беларусі складала 89 млн. руб., то ў 1937 годзе валавая прадукцыя прамысловасці БССР дасягнула 2.100 мільянаў руб. з а. н. р. у 23,6 разо.

За годы рух сталінскіх пяцігодкаў у Беларусі пабудавана 336 новых фабрык і заводаў. Мясцовая прамысловасць павялічыла аб'ём вытворчасці ў 3,4 разо. Створана ўдзяная паліўная база. Злабыча торфу супроць даровольчыннай павялічылася ў 180 разоў. План торфазабычы ў 1939 годзе вызначан у 3 млн. тон

АПОШНЯЯ НОЧ

Дось ужо колькі дзён, як ён найшоў в лому. Перад уходам ён сказаў:

— Не турбуйся, матулі. Я вярнуся. Хутка ўбачыся. — Абыяку старую і моцна-моцна пачалаваў.

Браніслава Якаўлеўна Міклашэвіч сядзець ля акна і ўважліва ўглядаецца ў пракожы: ці не ідзе сын. Не стары, зразны маршчынамі твар часта ўздрыгвае. Выстрылы і ўзрывы сарадаў час ад часу адцягваюць яе ад лезучых у галаву думак. Жыццё — вось яно якое. Ён сказаў «не турбуйся, матуля». Куды ён найшоў? «Хутка ўбачыся» — так, так — убачыся. Хутка. А чаму не зараз? Дзе ён зараз знаходзіцца? І ці ўбачыць яна яго. А можа быць... Не, гэтага не можа быць! Калелькі халоднага поту пакрылі яе лоб. Яна паднялася і пайшла на кухню. Аз чарговага ўзрыву зарыгануліся спены, зазылілі шыбы. Калі наступіць канец усёму гэтаму?

Гэта былі суровыя дні тысяча дзесяцігоддзяў. Дні вялікіх пакут, раволюцыйнага бясстраша, высокай мужнасці, свяціцкай нянавісці і вогнянай любові.

Белалаякі, як-бы працувалі, што ўтрымаць за сабой Барысаў — залада заната дзяка для іх. Першы паражаўні на фронце, яны ханелі вымешці сваю злобу, сваю нянавісць да Советуў, да раволюцый, да працоўнага людю, да ўсяго новага, што нясе з сабой раволюцыя, — на мірнае насельніцтва.

Пачу маляроў і дзяцей патрасаў паветра. Пажаўры. Горад гарэў...

Браніслава Якаўлеўна была свядка гэтых крываваў жахаў. Яна бачыла разрушэнне горада, забойствы ні ў чым нявінных людзей. Ёй здавалася, што гэта дракціны верс выражаў з сваёй клеткі і знішчае ўсё, што сустракае на сваім шляху.

У лом зайшла суседка Серафіма Барысаўна Камірчук.

— Ну і часы, — пачаўшы галавой, сказала Браніслава Якаўлеўна.

— Не часы, а дні, — напавіла яе Серафіма Барысаўна. — Так не можа доўга прадаўжацца. Зламаўце сабе шыю варвары. Не інакш! — Яна задухалася, яе твар выражаў гнэй і нянавісць.

— Твая праўда, — сказала Браніслава Якаўлеўна. Яе думкі былі далёка, далёка. Яна ведала, яна была ўпэўнена, што чырвоныя прыдуць. Авазавога прыдуць. Хто апрача іх вышчупіць сады маляроў, ушпешы старыкоў. Хто, апрача большыкоў, прынясе свабоду, а разам з ёю і радасць. Яна думала аб сыне. Яго вобраз вырастаў перад вачыма. Прыгожы, загады твар. Чырвоны вочы, быццам два гарачыя вугалкі, якія асвятляюць твар.

Кудыма любіў марыць. Будучы падросткам, ён ужо рысваў такіх фантастычных плаваў, што дух захватвала. Ён многа чытаў. Не на сваіх голах разумуеў жыццё. Як захватваюча шыкавы былі яго мары аб будучым. Ён гаварыў аб спевах сааўта, аб палёце птушак, аб арамаце кветак, аб свабодным жыцці, калі працоўны чалавек будзе гаспадаром усёй радасці на зямлі. Яго любімы пісьменнік — Максім Горкі. Бывала падчас ён чытаў лапамат «Песню аб Буравеснічку», вочы загараюцца такім агнём, што

злаецца, вось-вось запаліцца ўсё вакол аз гэтага агню.

Праз шырока расчыненыя дзверы ў пакой убегла ўсхвалёная, запыхаўшаяся, усё ў слязах жанчына.

— Забілі бандыты!.. Нямога валы... Сэрца разрываецца на кукі!..

Калі прышоўшая крыху супакойлася, яна расказала, што белабандыты забілі яе мужа, кавала.

Над горадам стаяла поч. Гэта была страшная ноч.

Свіст куль і ўзрывы сарадаў перамяшчаліся з апошнім крыкам уіраючых і плачам астаўшыхся ў жытых. Працоўныя на гэты момант сэрцы пазыю на хуткае вызваленне. І гэта назея надава да сім пераносіць пакуты і гора.

Гэта была апошняя ноч нававання белапаякаў у горадзе. Больш такіх крываваў дзён і начэй гэты горад не ведаў. І ніколі ён не будзе іх ведаць.

Раніоў пачалося наступленне чырвоных. Над іх моцным напяскам не магі ўстаць белапольскія акупанты. Салдаты на чале з афіцэрамі ўпаякалі, што ёсць сілы, пакідаючы на дарозе сваёго ганебнага бегства многа забітых.

Чырвоныя ўвайшлі ў горад. Народ высынаў на вуліцу. З кветкамі, з чырвонымі снігамі віталі працоўныя чырвоных воінаў. Матеры высока на руках палымаі сваіх маленькіх дзяцей і гэтым віталі збавіцеляў. Гэта была велікая хваляючая карціна. Для гэтых-жа маленькіх дзяцей, для іх будучыні прадлялася рабочая і сялянская кроў. Людзі ішлі на смерць у імя тэржаства жыцця, справядлівага, честнага, свабоднага і радаснага жыцця.

Браніслава Якаўлеўна таксама выйшла на вуліцу. Яна ўтудалася ў твары праходзячых чырвонаармейцаў. І... Так, нікага сумнення быць не магло. Гэта ён. Не сын. Бузыма шагаў разам з чырвонаармейцамі. Яны пелі зааорную бябуную песню. Убачыўшы маці, ён намахаў ёй рукой, на яго твары ірала шчаслівая ўсмешка. Так воль дзе ён быў. Воль значыць чаму ён прасіў дастаць куок чырвонай матэрыі. Ад збытку пацудуў і перажыванніў яна адчула нейкую слабасць. Радасць перапоўніла яе думу, дэвіная радасць. Большымі выгналі белапаякаў, ярынуці гораду свабоду, і ў ліку чырвоных, у ліку збавіцеляў — яе сын, любімы, непагадны Бузыма. Як добра ён усміхаўся, калі праходзіў міма дома, які музны ў яго твар...

Заду асталася апошняя ноч крывавага нававання белапольскіх бандытаў. Наступіла раіцца свабоднага жыцця, свядка, напоеная чыстым паветрам і верай у будучыню. Над горадам гораў ўзівіся аяенны саавай і парадавым дымам чырвоны сцяг Советуў.

Праішоў дзевятнаццаць год...

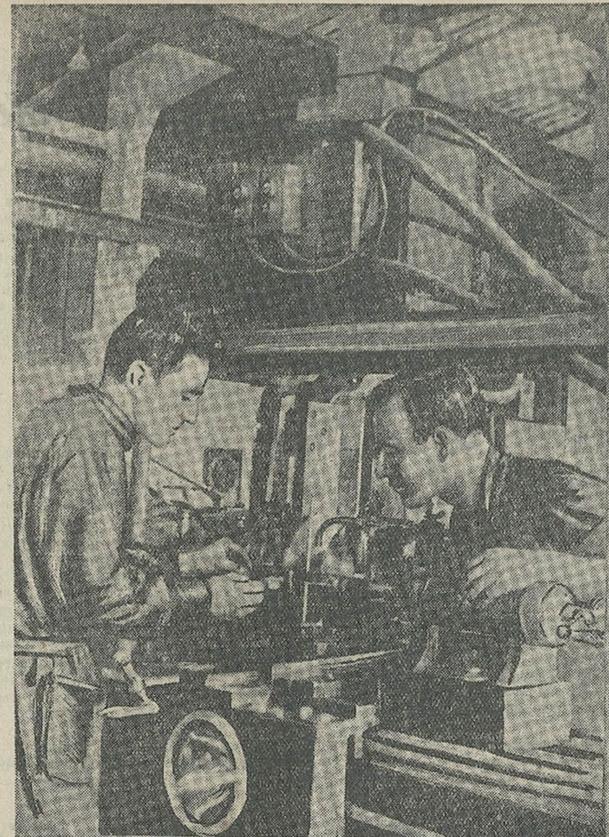
Мы ізем на праспекту Рэволюцый. На баках стаяць сосны. Сонечны, ясны дзень. Венярож пакатвае сосны, і зяшчца, гамаюць яны, спяваюць аб новым часе, новых людзях, новых песні. Песні аб тым, яе на месцы спалената Барысава большыкі лабувалі новы горад, з новымі прадпрыемствамі, горад, заліты радасцю, горад шчаслівых.

С. КУНЯУСКІ.

РЭКАНСТРУКЦЫЯ АБУТКОВАЙ ФАБРЫКІ ІМЕНІ КАГАНОВІЧА

Собнарком БССР заарыўці прастануць Наркматам дэкай прамысловасці БССР практ скалчання тэхнічнай рэканструкцыі менскай абутковай фабрыкі імені Кагановіча, пачатай яшчэ некалькі год назад. Конт работ вызначан у 10.578 тыс. рублёў, з якіх 3 мільёны рублёў ужо ўкладзены ў будаўніцтва. Рэканструкцыя павіна быць завершана ў 1942 годзе. К канцу траціай сталіскай пяцігодкі фабрыка будзе даваць штогадзі 4.018 тыс. пар абутку замест 2.700 тыс. пар у гэтым годзе.

Рэзка палепшыцца асартымэнт і якасць прадукцыі. Фабрыка будзе выпускаць рантавыя баянікі і поўбачыкі, жаночыя хромавыя туфлі «Аго», баянікі «Аго», клеавыя і прапашыны абутак. Асноўная сума затрат вызначыцца для пабачына новага тэхналагічнага абсталявання і ўвядзення больш дасканалых металаў пашыву абутку. Прадпрыемства атрымае новыя машыны — зьяняжныя, ратчаўшыяныя, швейныя, допелныя і інш. Замест двух існуючых канвеераў будучы абсталяваны 4.

Работніцы менскага сталінабудуўнічага заводу імені Кірава змяшчалі новы станок для паважонай загараўкі дэталей для выпусканых станкоў на металу профэсара Герасіма. На зорцы стаяа працаваі станаўніца заводу тт. Валкоўскі, Супін, Субота і Велічкі. Маляроў Тонас, Міхайлаўскі і Яноўскі. На аднымі: інжынер-электрык заводу імені Кірава т. Г. С. Пайкія і доваы механік т. Б. М. Краскі за праверкай мантажа станка. Фото Я. Салабейчыка.

ЗАВОД ІМЕНІ ВАРАШЫЛАВА

19 год таму назад, у той час, калі часці герачыняй Чырвонай Арміі назаўбегі ачысілі Менск ад белапольскіх галавароў, заўо імені Варашылава (тады завод «Энергія») уаўляў сабой невялікае металургічнае прадпрыемства з прымытчай машынай тэхнікай.

За годы сталіскай пяцігодкі завод расшырыў старыя і лабуваў новыя карпусы, асацыіўся ператавай машынай тэхнікай, пачаў выпускаць складанейшыя станкі, якія раней прывозіліся з-за граніцы. Цяпер гэтыя станкі вырабляюцца таясціма. Наш завод стаў заводам сааўнага значэння.

што мы заўсёды павінны трымаць сабе ў стане мабілізацыйнай гатоўнасці, з'явілася для нас праграмай дзевяціў і правядзенні абароннай работы. Калі да пачатку сацыялістычнага сааборніцтва імені Траціай Сталіскай Паігоўкі ў нашай асааіхімаўскай арганізацыі было 324 чалавекі, то зараз яна налічвае 431 чалавекі і прадаўжа бесперапынна папаўняцца. На заволе ёсць 450 значністаў ШХА, падрхтавана 98 значністаў ГСА, прадаўжае працаваць турток на падрхтоўцы вааршылаўскіх стракоў, які толькі за самы апошні час падрхтаваў 22 значністы ВС. За выдатны поспехі ў абароннай рабоце 19 членаў асааіхімаўскай арганізацыі завола ўзнагароджаны значкамі «Адывітві Асааіхімаўскай БССР». У нас рагуларна працуе турток на вывучэнні аўтамашыны, у якім займаюцца 28 чалавек. 15 маладых рабочых лабуваюцца дэійнай справе ў Менскім аэраклабе.

Разам з бараблёўца за павышэнне прадукцыйнасці працы рабочыя завола ўзялі на сябе абавязальствы ператварыць завод у крапнасць абароны. Указанне правадзіра народаў вялікага Сталіна аб тым,

наш завод носіць сааўнае імя легендарнага палкаводца Чырвонай Арміі — Клімента Ефрэмавіча Варашылава. Рабочы завола гартыцца гэтым іменем. Яны рыхтуюць сябе быць чырвонымі воінамі роіных ваенных спецыяльнасцей, каб па першаму закліку вялікага Сталіна, пад кіраўніцтвам Клімента Ефрэмавіча Варашылава пайсці ў рашучы бой за радзіму, аз казай дэвіным знішчальным ударам на ўдар падцалышчыкаў ваіны.

Б. М. ВЕРТКІН, старшыня прярчынай арганізацыі Асааіхімаўскага завола імені Варашылава.

КВІТНЕЕ КАЛГАСНАЕ ЖЫЦЦЕ

У лясным гущычы хлапчукі разбуралі старажытнае гняздо крумкача. У ім яны знайшлі канфэтарку. Хлапчукі прынеслі яе ў хату, дзе сядзелі мы, чакаючы ўрачыска пачатку калгаснага вечара.

Сукно выпіла ад вялікага часу і, калі канфэтарку пакалі на стол, яна, амаль струхнелая, пекя раптоўна распалася на-пал.

У хане стала так ціха, што было чуць па як білася аб шкло муха. Усе прысутныя моўчкі глядзелі на струхнелы трафей і перад вачыма жыла паўставаў, разгортваўся велічы неўміручых палей веапамоны дзвасты год.

Тады на гэтых палых гулі гарматы. За Дняпром стаялі чырвоныя, а тут, у сааіхімаўскіх гаротных вёсках, сараўілі апошні крывава быць польскія лейтнеры. Іны рабаваі бегчы скарэ спаласанага бізанаў і земляроба, гвалцілі жанчыны. Апістымі крывіямі пажараў траіталі трывожныя ношы.

Архіпу Мацёнаўку тады было дзевяць год. Уражальны хлапчык да дробяных дэталей захаван у памяці той суровы час. Раптоўна парухнуўшы ціхую маўлінась, Мацёнаўка пачаў апавяданне. Спакоў у хане і глыбока ішыная палёў надаваі яго хваляючым адрыўстым словам асааіхімаў моц.

— У той час над Ровенскай Слабадой драмаў такі воль ціхі гарачы дзень. Быў поўдзень. Да нас прыхеў сваяк, і ўсё сям'я сядзела за сталом. На абязлюдзенай вуліцы паліяўся крык. Хутка ён паўтарыўся ў роіных кутках Слабады. Гэта паякі збараі павольчыкаў. Сяаіны павілеп быў запрацаць каня і везці нарабаваае акупантамі дабро куды загадае «яс навяльжымыя пансе». Хто аамаўляўся — прымушані бізанаў.

Ваўка быў якраз хворы, і каня прысяхоўся запрацаць сваяку, які паехаў у абае.

У суседнім двары, дзе кватэраваў афіцэр, гаспадар адмовіўся ехаць, прыкнўішыся цяжка хворым. Бізаны не паяілі яго з ложка.

Калі адвачоркам бацька ішоў па вуліцы, яго спыніў афіцэр:

— Запрагай суседскага каня.

— Што вы, паночку, я-ж хворы, аз мяне хурманка пайшла, я-ж...

— Мільці! Пся кроў! — раз'юшаны кат стунуў прыкламам карабіна па бацькавай галаве. Ваўка са стогам упаў на пааск. Афіцэр быў яго ботам, на якім зыі-дэа вялікая шпора, у бок, у грудзі, у твар...

Праз гадзіну мы з плячам унеслі нерушымнага бацьку ў хату. Праз тры дні ён памёр.

Увесь свой век бацька жыў у бядзе і

ак шкада, што не ўбачыў нашых дзён. Архіп паглядзеў у акно. Залацістыя мі ўсплескамі ірала шынаінае мора. На дзіччэй паяішчы сараўіўся смех дзяцей.

— Калі-б вы, высеаўшы з Ровенскай Слабады ў годзе трынаціцат, — прадаўжаў Мацёнаўка, — прыхеалі цпер зноў на родныя мясціны, то адразу не паяілі-б іх. Наш час такі прыгожы, дні такі кіпучыя, жыццё так хутка змяняецца, што часам мы, звыкшыся з усім гэтым, не прыкмячаем глыбіні наўгольных палей. Мы жыем і дышам імі, робім над кіраўніцтвам большычэкай партыі сваю справу і не адзіўляемся асааіхімаў нашаму грандыёзнаму росту. А адзіўляцца ёсць чаму.

У калгасе імені Дзержынскага, у былой Ровенскай Слабадзе, 316 гаспадарак. Гэта — адна дружная працаваі сям'я. Яна мае 800 гектараў пахаты, 1500 гектараў сенажаці, 300 гектараў лесу, 48 гектараў маладага саду, у якім стаяць 100 плачільных хатак, поўных арамаціната янтранага меду. У трох новых канюшнях — 450 копей. На саааіхімаўскіх выласах хоціць 580 галоў буйнай рагатай жывёлы, Трактары, камбайны апрацоўваюць і ўбарваюць нашы палі. На сядзібзе ў гарахы стаяць дзве аўтамашыны, працуюць электрастанцыя і гонтэрэжа.

Ік за гэты час змяніліся мы самі, нашы пацуды, наша свядомасць! Як вырасталі мы! Многа баялых радзых калгаснікаў працуюць цяпер старшынямі калгаснаў і сельсаветаў, дырэктарамі школ і інжынерамі. Чагыры калгаснікі нашага калгаса — эксапенты Усеааіхімаўскага сельсаааіхімаўскага выстаўкі. Тры з іх — аінтузавы сацыялістычнай жывёлагадоўлі. Антаніа Сівуха — даярка, ад прымапаваах да яе 18 высокаўгоіных кароў захавала і выгадала 18 цялят. Саргей Лукіч Захаравіч і Георгій Мацёнаўка — знатныя жывёладоўцы распубікі.

Іван Грыгоравіч Сівуха — радавы калгаснік, стаханавец. Вясном ён на коннай сядзібзе асааіхімаў 5 гектараў у дзень, пер скопшае за дзень па 1,15—1,20 гектара сенажаці.

Сам я, былы калгасны шофер, выбраў депутатам Вярхоўнага Совета СССР. Зараз займаюся ў Менскім калгасным сельсаааіхімаўскай тэхнікуме імені Леніна... Мацёнаўка замоўк.

Усе сядзелі некалькі мінут моўчкі, а паяса з шумам паявалі ў сад. За сталом нах галінастаў грушай старшыня каті першы тост.

Гэта быў тост за шчаслівае калітнеае калгаснае жыццё.

Анат. ВЯЛЮГІН.

Калгас імені Дзержынскага, Рачыцкага раёна.

ЯРКАЯ ІЛЮСТРАЦЫЯ КЛОПАТАЎ ПАРТЫ І ўРАДА АБ КАЛГАСНЫМ СЯЛІНСТВЕ

Пастанова СНБ СССР і ЦК ВКП(б) «Аб мерапрыемствах па развіцці грамадскай жывёлагадоўлі ў калгасах» з'яўляецца лічы адной яркай ілюстрацыяй ітэоаіхімаўскай клопатаў партыі і ўрада аб далейшым гаспадарчым умацаванні калгаснаў і змажым жыцці калгаснікаў. Стварэнне ў кожным калгасе не менш двух ферм з поўным мінімумам жывёлы лічы больш узніме сацыялістычную жывёлагадоўлю.

рэты і дадзім дзяржаве звыш плана дзясцікі пентаўраў мясных і малочных прадуктаў.

Усім правільна ўказваецца ў пастанове, што неабходна палепшыць кармавую базу. Гэтак пачынаю мы іпче падастааіць кожнаму ўдзельніку. Праўда, у гэтым годзе ў нас больш сенажных траў. Паясаяі 17,5 гектара канюшнях і вылі 3 тоей плошчы сенажаці зніжам не менш двух укосаў. Першы ўкос траў ужо залочан. Зааісавалі 200 тон зялёнай масы. Але і гэта дадэка не вычэрпае нашых магчымасцей.

На прыкладзе нашага калгаса можна праілюстраваць, якія вялікія магчымасці ёсць у кожным калгасе для развіцця грамадскай жывёлагадоўлі. У нас ёсць 115 галоў буйнай рагатай жывёлы, 36 авечак і 50 свіней. Гэта значна пераважна ўстааўлены ў пастанове мінімальныя нормы, выходячы з плошчы калгаснай зямлі. У мінулым годзе калгас атрымаў ад жывёлагадоўлі 18 тысяч рублёў даходу. Сёлета мы маркнем атрымаць каля 28 тысяч рублёў даходу. У будучым годзе мы значна навялічым пагадоўе жы-

Ф. Т. ТРУШКЕВІЧ, ордэнаносец, старшыня калгаса «Чырвоны агароднік», Менскага раёна.

ПЯТРО ГЛЕБКА НАД БЯРОЗАЙ-РАКОЙ (7-я карціна п'есы)

Пёмная ноч. Старалаўні лес. Ліе спорны дождж. Быскавіны асвятляюць вузкую лясную дарогу і, на заднім плане, пікарослы балотны хмызняк.

Свядэрскі:

Яшчэ далёка?

Азорыч:

Свора будзем там.

Свядэрскі:

Ты водаіш нас зварок. Глядзі, Азорыч, Калі ты хлусіш нам, табе — канеп.

Пайшла, мінае ноч.

Азорыч:

Ну, што-ж, пайшла, Смяляк наперад, наша мета — блізка.

Галасы:

Свядэрскі:

Балота! Гінем.

Свядэрскі:

Стой! Назад, назад! Дых воль ты нас куды завёў, сабака?

Азорыч:

А ты-ж куды хачеў, куды хачеў? На партыянаў наведзі? Не, панок. Ніколі вырпадаў азрадзіваў На нашай не было зямлі. Каб вас, разбэшчаных і хцівых, Супроць сваіх людзей ваяі.

Мне лепш ад ваших рук загінучы, Дых хоць народная сляза Маю аплата дамавіну, А не бур'ян і не лаза.

Свядэрскі:

Загінь-жа, пёс! (страляе)

Азорыч:

Матуля... Ма...

Свядэрскі:

Назад, Пакуль не трапілі да партыянаў! (Белалаякі адхалодзяць)

Галасы:

Ратуіце, гінем! Ой, ратуіце, людзі! (Уваходзіць Наста — маці Азорыча)

Свядэрскі:

Ішоў я загубіла іхні след,

Як добра будзе жыць народ свабодны, Забыўшы волю. І воль ужо ніколі Не загаворыш ты, не скажаш слова, Не паглядзіш ласкава і суроа На зандыбача, стомленых людзей. Дай прытуліцца да тваіх грудзей, Дай выслухаць апошні крык надзеі І дум тваіх. Я разгадаю іх І паясу на свет, людзям, якіх любіў І для якіх змагаўся ты і жыў І паміраў. Я паясу... А ты, Ты спі, ты спі спакойна, добры сын... (Наста замаўкае. Гамоніць лес і шуміць дождж. Праз нейкі час на дарозе з'яўляецца Сяро Орджанікідзе і яго разведка).

Сімка:

Спыніцеся, таварыш камісар.

Сяро:

А што?

Сімка:

Тут пачынаецца балота. Не мала ў ім загінута людзей, Не знаючы дарогі. І тым часам Тут клалі ёсць. Я зараз іх праверу, Калі дажжож не пазымава чаасам. — Праз іх хцілі мы будзем на сухім.

Сяро:

Бузь асярочжы, пёмна, Штэйнар.

Сімка:

Я вочы заваяўшы тут праду.

(Выходзіць).

Сяро:

Не патаміліся?

Галасы:

Прысталі трохі.

Сяро:

Дарога наша трудная была.

Манаронна:

Балі-б не адпачылі дзень у лесе, Я-б, мусіць, не дайшоў.

Сяро:

Благі хапок!

А што дзяцкі мы правялі ў лесе — Не дрэнна. Ночу спакайней ісі.

Воль часу толькі шкода. Нам цяпер Не можа трапіць ні хвіліны лішній. Аб супраціўніку мы весткі маем, І ведадзіна траба наступіць.

Галасы:

Ды не.

Сяро:

Набоь, прамаклі.

Галасы:

Памыліся і вымаклі на гол.

Сяро:

Глядзіце, не азобіце, сябры. (Шуміць вецер. У перапынкі паміж завываніямі ветру чутны спачатку глуха, а потым усё больш выразна словы і галашэнні Насты).

Наста:

Заснуў. Навек заснуў. Тарас, Тарас...

Сяро:

Цішоў, там нехта стогіе.

Манаронна:

Сосны стогучы.

Наста:

Ці дараваў ты мне за мой пражыў?

Сяро:

Вы чуюе? Таворыш.

Манаронна:

Можэ, Штэйнар?

Наста:

Што-ж ты маўчыш, Тарас. Скажы мис слова.

Сяро:

Не, гэта ў тым баку. Жаночы голае. (Рагтам маланка асвятляе Насту).

Манаронна:

Жанчына, бачыце!

Сяро:

Акуць яна?

Зблудзіла? Траба ёй дапамагчы. (Сяро і чырвонаармейцы падыходзяць да Насты).

Сяро:

Вы што тут робіце?

Наста:

Не падыходзь.

Сяро:

Не бойцеся, мы — вашыя сябры. Як вы сюды папалі гэткай ноччу?

Наста:

Цяпер ён мой, я вам яго не дам.

Сяро:

Каго?

Манаронна:

Глядзіце, тут-жа чалавек.

Сяро:

(Прыглядаецца)

У шынаі. Забіты. Хтосці наш. Устань, старэнькая, не бойся часе. І м-ж чырвоныя такама.

Наста:

Вы? Чырвоныя? Дапамажыце-ж мне!

Сяро:

Няшчасная, устань. Акуль-ж ты?

Наста:

Я з Слабады.

Сяро:

А хто забіты?

Наста:

Сын.

Сяро:

Пакутная, старая наша маці. Я пазнаю тваю душу і сэрца. Вялікадушную любасць да дзяцей. Чыя-ж рука не скамінала мёртва, Ужыўшыся над галавою сына. Скажы нам, хто яго забойчы, маці?

Наста:

Паны.

Сяро:

За што?

Наста:

Завёў іх на пагібель. А ім хачеся да партыянаў. (Варочаецца Сімка Штэйнар)

Штэйнар:

Праішоў наскрозь, дарога наша ёсць.

Сяро:

Здыміце шапкі, за жыццё радзімы Нахэр таварыш наш.

Сімка:

(Прыглядаючыся)

Які? Азорыч?

Сяро:

Што? Камісар палка?

Манаронна:

(Прыгледзеўшыся)

Наш камісар.

Сяро:

Дык вы Азорычава маці?

Наста:

Маці.

Сімка:

Ты, цётка Наста?

Наста:

Сімка? Бачыш, Сімка, Яное гора!.. (Плача).

Сяро:

Выкаладце дол.

Не плач, старэнькая, трой добры сын. Быў добрым сынам і сваёй радзімы.

Наста:

Я засталася круглай сіратой. На што мне жыць?

Сяро:

Не ты адна, у нас Сям'я вялікая і сіраг многа, Будзь маткаю для іх, для нас усіх.

Сімка:

Есць у цябе яшчэ Тапіна, Наста, Жыўі для сіраты

Сяро:

Жыўі для справы, Змагайся з ворагам, як сын змагаўся, За памяць светлую аб ім у людзях.

Наста:

Скажы мне, што-ж рабіць?

Сяро:

Ты пойдзеш з намі, Работа ёсць.

Манаронна:

Гатова камісар.

Сяро:

Таварышы, нізка схіліце галавы Над прахам байна, камісара і дзяпа. Сумленна праішоў ён дарогай жыццёвай,

Яго не асламілі ні крваты, ні турмы, І родная пушча прыймае астанкі. Над ім не іграюць ні трубы, ні сурны, А вецер сцяпае, гамоніць маланкі. Але за спорыўнай асенняй няголай Настае вясна, закрусуць палюці, Абузідана пушчы, усеняцца воль, І вырастучь тут над магілаю кветкі. Не згінучь ніколі шыаі жыаыня, Ні дзёнасья яго, ні бясмертная слава. Гісьце-ж на подвіг, устаньце, жыаыня, Змагацца за тую-ж вялікую справу. Бывай, наш таварыш! Будзь поўны што скоро Пазбавіцца цяжкай нявоў краіна, Спакоў-жа і мір твайму праду.

Азорыч:

А мацеры — дзякую за добрага сына.

Наста:</

